

Onderwijsverbetering en -vernieuwing

Gerard Baars¹

Voor u ligt het eerste nummer van het Tijdschrift voor Hoger Onderwijs van 2017! Ook dit jaar zullen we weer veel mooie artikelen bundelen op het gebied van actuele thematieken in het hoger onderwijs.

In dit nummer is aandacht voor verschillende vraagstukken waar u ongetwijfeld van gehoord heeft of waar u in de dagelijkse praktijk mee te maken heeft.

In het eerste artikel, van de hand van *Bos* en *Brand-Gruwel*, wordt ingegaan op een zeer actueel beleidsthema, namelijk *blended learning*. *Blended learning* betreft de combinatie van (open en) *online* onderwijs met contactonderwijs. Vele instellingen voor hoger onderwijs zijn op dit moment intensief met dit thema bezig. Het potentieel van *blended learning* voor de verbetering van de onderwijskwaliteit is al veelvuldig beschreven in de literatuur waarin gesteld wordt dat het meer student-gecentreerd is, meer flexibiliteit voor studenten biedt, wat weer leidt tot meer zelfsturing van studenten en een actievere studiehouding. Echter, uit de literatuur blijkt ook dat bij het merendeel van de huidige toepassingen van *blended learning* in het hoger onderwijs de focus vooral ligt op de logistieke voordelen waarbij de student toegang heeft tot *online*-leermiddelen om zich voor te bereiden op het contactonderwijs of die het hoorcollege achteraf aanvullen. *Bos* onderzocht in haar proefschrift explorerend de werkzame principes van *blended learning*, zoals deze momenteel veelal worden toegepast binnen het hoger onderwijs. In haar proefschrift onderscheidt zij vier verschillende “gebruikersprofielen” binnen een *learning management* systeem: sociaal intensieve gebruikers, content intensieve gebruikers, taak selectieve gebruikers en niet-gebruikers. In het eerste artikel in dit nummer, een samenvatting van het proefschrift van *Bos*, beschrijven *Bos* en *Brand-Gruwel*

---

1 Dr. Gerard Baars is directeur van Risbo, Erasmus Universiteit Rotterdam.

Redactioneel

de verschillende gebruikersprofielen, en geven ze antwoord op de volgende vragen: zijn er verschillen in de mate van regulatie van het leren in relatie tot de gevonden gebruikersprofielen? En zijn er verschillen in cursusprestaties op basis van de gevonden gebruikersprofielen? Het artikel geeft een beknopt overzicht van de belangrijkste bevindingen uit het proefschrift 'Effectiviteit van Blended Learning' en de implicaties hiervan voor de praktijk.

Het tweede artikel, *Kansrijke schoolloopbanen in en op weg naar het hbo: een ketenbenadering*, is van de hand van *Elfers*. Het artikel betreft een samenvatting van de oratie van *Elfers*, en gaat in op de groei in het hbo en het probleem dat het veel hbo-studenten niet lukt om hun diploma te behalen. Het matige diplomarendement – voor de totale studentpopulatie in het hbo en voor bepaalde studentgroepen in het bijzonder – was de afgelopen jaren aanleiding te spreken over een 'trilemma' tussen de toegankelijkheid van het hbo, de kwaliteit van het hbo in termen van het onderwijsniveau, en het studiesucces. Het hbo zou niet én de kwaliteit hoog kunnen houden én breed toegankelijk kunnen zijn én studiesucces kunnen realiseren. Wie de kwaliteit verhoogt, zou moeten inboeten op toegankelijkheid en studiesucces. *Elfers* onderzoekt kritisch de sterk meritocratische argumentatie die naar haar oordeel aan het trilemma ten grondslag ligt. De vragen die daartoe in dit artikel worden beantwoord zijn: Waarom vallen er zoveel studenten uit? En waarom geldt dat voor bepaalde groepen studenten in het bijzonder? *Elfers* gaat in op de processen die schuilgaan achter de uitvalcijfers aan de hand van een ketenbenadering. Specifiek brengt ze enkele knelpunten in de onderwijsketen aan het licht die de uitval onder bepaalde groepen studenten in het hbo in de hand lijken te werken.

Het laatste artikel van dit nummer is van de hand van *Verschuren*. *Verschuren* beschrijft in een opiniërende bijdrage een herkenbaar probleem met onderzoek in sociale, beleids- en managementdisciplines in hbo en wo. Studenten blijken bij hun afstuderen nog altijd niet goed te weten wat een onderzoeksofzet inhoudt in termen van de formulering van een probleemstelling, doelstelling en vraagstelling – het loopt allemaal door elkaar – waardoor studenten in een 'zwart gat' vallen. Hierdoor lopen afstudeerprojecten vertraging op, en zijn de resultaten vaak ook van een onvoldoende niveau. *Verschuren* stelt dat de belangrijkste oorzaak hiervan ligt in het feit dat studenten niet leren om een adequaat sturende probleemstelling te ontwikkelen. *Verschuren* geeft in zijn artikel een kritische analyse van de manier waarop in leerboeken in het hoger beroepsonderwijs het fenomeen probleemstelling wordt behandeld. Hij sluit af met een epiloog waarin hij duidelijk maakt dat een zwakke probleemstelling niet beperkt is tot het onderwijs, maar dat het hier een breed bestaande problematiek betreft die zich uitstrekt over de praktijk van het hele sociaalwetenschappelijk onderzoek.

Redactioneel

De redactie wenst u veel leesplezier bij het lezen van dit nummer!

De redactie van het Tijdschrift voor Hoger Onderwijs,

Dr. Gerard Baars

Dr. Ton Kallenberg

Dr. Els Consuegra

Prof.dr. Vincent Donche

Dr. Didi Griffioen

Dr. Stephan Ramaekers

Dr. Cees Terlouw

Dr. Danielle Verstegen

Judith Tersteeg

Wilt u ook een bijdrage leveren aan het Tijdschrift voor Hoger Onderwijs? Kijk dan op <http://www.maklu.be/MakluEnGarant/magazines.aspx#tvho> voor de richtlijnen.

De laatste ontwikkelingen over het Tijdschrift voor Hoger Onderwijs kunt u volgen via ons Twitteradres: @Tijdschrift_HO